

Koroška jezera.

Koroška se imenuje: dežela jezer in gora. Največja in najlepša koroška jezera so nastala v ledeni dobi, in sicer na ta način, da so ledeniki — te ogromne ledene reke, ki so se z orjaško težo počasi pomikale naprej — izorali globoke doline. Te doline so se po prestanku ledene dobe napolnile z vodo. Imamo štiri velika koroška jezera in nebroj manjših in malih, vseh skupaj nad dve sto.

Največje je Vrbsko jezero. Leži v slovenskem delu Koroške, eno uro hoda od Celovca. Zato se imenuje tudi Celovško jezero. Njegova

Vrbsko jezero.

površina znaša: 21.6 km². Drugo po velikosti je Milštatsko jezero. Leži v bližini mesta Špitala ob Dravi v nemškem delu Koroške. Njegova površina znaša 13.3 km². Še enkrat manjše nego Vrbsko jezero je Osojsko jezero, ki ima površine: 10.7 km². Jezero leži v bližini Beljaka, na meji med nemško in slovensko Koroško. Tu ob Osojskem jezeru je stal star benediktinski samostan (odpravljen l. 1782.). V tem samostanu je delal pokoro kot nemi spokornik poljski kralj Boleslav II., ki je l. 1079. umoril škofa Stanislava v Krakovu. Spokornik je živel v samostanu kot hlapec in je umrl l. 1089. Preprost kamen na severni strani cerkve pokriva njegov grob. Na zunanji strani cerkve je kamen z neosedlanim konjem in z napisom: Rex Boleslaus Poloniae, occisor sancti Stanislai, epi. Gracovensis (kralj Boleslav poljski, morilec sv. Stanislava, škofa krakovskega). Aškerc je zložil pesem »Mutee osojski«.

Še enkrat manjše nego Milštatsko jezero je Belo jezero, s površino 6.6 km². Jezero leži severno od Šmohorja med Ziljsko in Dravsko dolino. Tudi to jezero leži v nemškem delu Koroške, ali bolje rečeno: v ponemčeni Koroški. Kajti nekoč je bila cela Koroška slovenska.

To so štiri velika koroška jezera.

Trikrat manjše nego Belo jezero je Baško jezero. Sredi jezera je otok. Baško jezero leži v slovenskem delu Koroške, na severnem vznožju Karavank. Nad jezerom se dviguje Kepa ali, kakor ji pravijo koroški Slovenci, Jepa, ki je na severni strani mnogo veličastnejša nego na južni. Baško jezero spada med pokrajinsko najlepša alpska jezera. Po otoku sredi jezera spominja na Blejsko jezero.

Več ko še enkrat manjše nego Baško jezero je Klopinsko jezero v Podjuni (Baško jezero: 2,3 km², Klopinsko: 1 km²). Tudi Klopinsko jezero je jako ljubko in mnogo obiskovano. Leži, kakor rečeno, v Podjuni, torej v slovenski Koroški.

Baško jezero.

Še za polovico manjše nego Klopinsko je Rabeljsko jezero v Kanalski dolini (0,5 km²). Jezero leži skoro 1000 m nad morjem, zato ostane tudi poleti hladno. Ima tudi poleti komaj 10° C toplote in je zato za kopanje manj prikladno. Kanalska dolina spada pod Italijo.

Najdaljše je Vrbsko jezero: 18 km. Osojsko, Belo in Milštatsko jezero so skoro vsa tri enako dolga, namreč po 11 km. Najbolj globoko je Milštatsko jezero, namreč 140 m. Za njim sledi Belo z globino 98 m. Potem pride Vrbsko, ki je 85 m globoko. Osojsko jezero je 46 m globoko in Baško 29 m.

Ali ti je znana površina in globina izvenkoroških slovenskih jezer: Blejskega, Bohinjskega in Cerkniškega?

S. Kranjec:

L. 1000 na Jadranu — sadovi bratske nesloge.

Prvi hrvatski kralj Tomislav (910—928), ki je združil v svojih rokah vse hrvatske pokrajine, je utrdil tudi svojo oblast na Jadranu. Jadransko morje je bilo takrat res slovansko; hrvatska mornarica je vladala na njem in Benečani so plačevali hrvatskemu kralju vsako leto poseben davek, da so smeli brodariti in trgovati ob naših obalah. Tako je ostalo tudi za Tomislavovih naslednikov in zlasti kralj Štefan Držislav (969—995) je močno povzdignil hrvatsko državo. Kot zaveznik Bizantincev se je uspešno branil pred napadi makedonskega carja Samuela; v zahvalo je dobil od bizantinskega cesarja potrjeno upravo Dalmacije in pa dragocene kraljevske znake (krono, žezlo, plašč in zlato jabolko), s katerimi je bil kot prvi hrvatski vladar slovesno kronan za kralja Hrvatske in Dalmacije. Tudi z Benečani je živel v dobrih odnošajih in redno dobival od njih dogovorjeni davek.